

Den vigtige modtagelse i skolen

Af Inge Schoug Larsen

Cand. Psych. med speciale i udviklingspsykologi og pædagogiske processer

Der har i mange år været fokus på *forberedelse* af overgangen fra dagtilbud til skole. I denne artikel rettes opmærksomheden mod *modtagelsen* af børnene i skole og SFO og der introduceres teoretiske begreber, der kan understøtte dialogen og samarbejdet med børnehaven om skolestarten. I den forbindelse stilles spørgsmålet om det over hovedet er muligt at overføre erfaringer tilegnet i én kontekstuel sammenhæng (børnehaven) til en grundlæggende anderledes sammenhæng (skolen)?

Overgangen fra børnehavebarn til skolebarn er en betydningsfuld begivenhed i børns liv. Vi ved fra forskningen, at den måde overgangen og den første tid i skolen forløber på, kan have afgørende betydning for barnets videre læring udvikling og for lysten generelt til at deltage i skolens fællesskab.

Vi ved også, at der kan være udfordringer for børnene forbundet med overgangen til skolen og ifølge de senere års skolestartsundersøgelser, ser det ikke ud til at overgangen er blevet lettere.¹

Fokus på forberedelse

Den overvejende del af det overgangspædagogiske arbejde ligger i dag i børnehaven, og har dermed fokus på at *forberede* børnene til skolen. Der lægges mange kommunale ressourcer i denne opgave, og der er en generel anerkendelse af arbejdet og dermed også af den aktuelle vægtning heraf.

Spørgsmålet, som rejses i denne artikel er, om denne vægtning er hensigtsmæssig eller om modtagelsen i skolen med fordel kan styrkes som mål for det overgangspædagogiske samarbejde mellem børnehaven og skole.

Læring er kontekstuel

Ideen om at den største del af børnenes forberedelse til skolen skal foregå i børnehaven, bygger på en implicit antagelse om, at det er muligt at forberede børn, der befinder sig i én kontekst på noget, som foregår i en fundamentalt anden kontekst. Når overgangen til skolen stadig volder en del børn problemer, kunne det tyde på at denne antagelse er problematisk.

Læring er grundlæggende *kontekstafhængig*. Det betyder, at læring er koblet til den sociale kontekst den foregår i og derfor vanskeligt umiddelbart at overføre til andre kontekster.

Undersøgelser af overgangen til skolen har da også vist, at der kan ske et kompetencetab for børnene på op 4 måneder i forbindelse med skolestarten. Det vil sige, at børn præsterer på et generelt lavere niveau i den første tid i

¹ Egmont rapporten 2019

skolen end de gjorde, da de forlod børnehaven.² Dette hænger dels sammen med, at børn bruger mange ressourcer på at orientere sig i det nye, men også at de erfaringer, de har med sig fra børnehaven, ikke altid "passer" ind i skolekonteksten på samme måde, som de passede til børnehaven.

Fra forberedelse til modtagelse

Såvel kontekstafhængigheden som det potentielle kompetencetab peger på to vigtige forhold: 1) at der er brug for at en del af samarbejdet mellem børnehaven og skole om overgangen til skolen bør foregå i skolens kontekst samt 2) at den pædagogiske opmærksomhed i højere grad end tilfældet er nu, flyttes over på *modtagelsen* af børnene i skole og SFO – dvs. at der arbejdes i den kontekst erfaringerne skal anvendes.

Som Anja Stanek siger på baggrund af forskningsprojektet "Børneparat skole og Skoleparate børn":

*"Vi ved ikke, hvad det enkelte barn har brug for, før barnet står i skolen. Det opstår først i den nye kontekst og i de nye relationer og rammer, som børnene bliver mødt af i skolen."*³

Dette indebærer at skolen må lade sig inspirere af og integrere relevante sider af børnehavepædagogikken, for at skabe stærke læringsspor for børnene. Et læringsspor kan defineres som *indhold eller handlinger barnet er optaget af, som det har lært sig eller er på vej til at lære, og som er relevant og brugbart i forhold til de krav og udfordringer, barnet møder i skolen*.⁴

Konkret betyder det, at medarbejdere i skolen må styrke dialogen med børnehaven om, hvad børnene har med sig af erfaringer, interesser og kompetencer. Den australske professor Robbert Perry, der i mange år har forsket i børns skolestart, peger på samme behov og formulerer det således:

"Vi vil gerne opnå at børn (i mødet med skolen) fortsætter med at lære på måder, som hidtil har været vellykkede for dem. De har lært alt muligt, før de begynder i skolen. Det skal de fortsætte med".⁵

Den første vigtige tid i skolen – "Sense of belonging"

En af grundtankerne om overgange i børns liv har været, at det er vigtigt, at de får lov til at falde til i deres egen tempo. Underforstået, at vi skal anerkende, at det kan tage tid, før børnene har fundet sig til rette i skolen. Dette er på mange måder en sympatisk indstilling, men netop omkring skolestarten, er det vigtigt, at vi ikke venter for længe.

Således viser forskning i skolestart, at børn helst inden for 3-4 uger, skal have etableret en følelse af at høre til og opleve sig som en del af fællesskabet i skolen. Vi har ikke rigtig et dansk begreb for dette, men på engelsk anvendes begrebet "sense of Belonging". Dette kan defineres som *"barnets oplevelse af at have en naturlig plads i fællesskabet og at blive betragtet som én, der kan eller ved noget, der vurderes betydningsfuldt i den konkrete kontekst"*.⁶

Forskning har vist, at et tidligt tilhørsforhold til skolen er en afgørende faktor for et succesfuldt skoleforløb på den lange bane. Og modsat: Jo længere tid der går, før barnet oplever sig integreret i skolens fællesskab, desto større er risikoen for at udvikle mistrivsel og manglende tillid til egen formåen.

² Fabian, H. et al., 2002

³ Børn & Unge, SDU 2019

⁴ Larsen, 2014

⁵ EVA; Danmarks Evalueringsinstitut, 2016

⁶ Larsen, 2014, s. 50

Dette understreger vigtigheden at tilrettelægge modtagelsen af de nye børn i skolen på en måde, så de inden for kort tid oplever et tilhørsforhold og føler sig godt tilpas i de nye rammer. Et sådan afsæt forudsætter nye typer af dialoger og samarbejde med børnehaven og erkendelse af, at der er ting, man (børnene) først kan lære, når man er i de rammer og den kontekst, det lærte skal anvendes.

Litteratur

BUPL, SDU. 2019: *Børneparat skole & Skoleparate børn? Fokus på overgangspædagogik*

Egmont Rapporten 2019: *NÅR STORE BLIVER SMÅ – giv alle børn en god skolestart*

EVA, Danmarks Evalueringsinstitut, 2009: *Blik for køn i pædagogisk praksis*

EVA, Danmarks Evalueringsinstitut, 2016: *Gode overgange handler om kontinuitet i læring*

Fabian, H & W.-A. Dunlop, 2002: *Transitions in the Early Years*. New York: Routledge

Larsen, Inge Schoug: *Samarbejde om det skolestartende barn*, 2014. Akademisk Forlag